

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Кафедра електричної інженерії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Л.Л.Бачурін

« ____ » _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВБ 1.4 Електричні системи та мережі. Частина 1

Рівень освіти: перший (бакалаврський)

Спеціальність: 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка

Освітня програма: Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка

Мова навчання: українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Електричні системи та мережі. Частина 1» для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка (ОПП «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка», бакалавр).

«_____» _____ 2021 року. 6 с.

Розробник: Савченко Н.П., к.т.н., доцент кафедри електричної інженерії

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри електричної інженерії

Протокол № 3 від « 30 » вересня _____ 2021 р.

Завідувач кафедри електричної інженерії

(_____) к.т.н., доц. Колларов О.Ю.
(підпис)

« _____ » _____ 2021_р

Схвалено Науково-методичною комісією галузі знань 14 Електрична інженерія

Протокол № _____ від « _____ » _____ 20____ р.

« _____ » _____ 20____ р. Голова _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація

Форма навчання	Денна	Заочна
Статус	Вибіркова	
Обсяг в кредитах ЄКТС	7	7
Обсяг в годинах за навчальним планом, разом: в тому числі:	210	210
лекції:	48	6
практичні заняття:	32	6
лабораторні заняття:	—	—
семінари:	—	—
самостійна робота:	130	198
Форма підсумкового контролю	Екзамен	
Дисципліну викладають	Савченко Наталя Панасівна http://elin.donntu.edu.ua natalia.savchenko@donntu.edu.ua Кардаш Дмитро Олександрович http://elin.donntu.edu.ua dmytro.kardash@donntu.edu.ua	

Передумови для вивчення дисципліни: «Електричні вимірювання», «Електричні машини. Частина 1», «Теоретичні основи електротехніки», «Теорія електричних кіл».

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни „Електричні системи та мережі. Частина 1” є формування фундаментальних уявлень про сучасну енергетичну систему та електричні мережі як її частину; конструктивне виконання та технологічне устаткування електричних мереж; методи розрахунку та принципи оптимального керування режимами роботи електричних мереж; проектування електричних мереж; моделювання режимів роботи системи тощо.

Дисципліна «Електричні системи та мережі. Частина 1» вивчається згідно освітньої програми поряд з дисциплінами «Електричні машини. Частина 2», «Основи релейного захисту та автоматизація енергосистем».

Фахові компетентності:

ФК2. Здатність вирішувати практичні задачі із залученням методів математики, фізики та електротехніки..

Програмні результати навчання:

ПРН4. Знати принципи роботи біоенергетичних, вітроенергетичних, гідроенергетичних та сонячних енергетичних установок.

ПРН8. Обирати і застосовувати придатні методи для аналізу і синтезу електромеханічних та електроенергетичних систем із заданими показниками.

3. Очікувані результати навчання

У результаті вивчення дисципліни «Електричні системи та мережі. Частина 1» студент повинен

знати:

- загальні поняття про електричні системи, історію їх розвитку, характеристику сучасного стану енергетики в Україні і світової енергетики;

- конструктивні і функціональні властивості структурних елементів електричних мереж та принципи побудови їх схем заміщення;

-властивості споживачів електроенергії та технологічні вимоги забезпечення їх електроенергією

- математичні моделі навантаження;
- алгоритм розрахунків електричних мереж;
- векторні діаграма лінії електропередачі, падіння і втрата напруги;
- основи проектування електричних мереж.

вміти:

- визначати конструктивні параметри електричних мереж;
- виконувати електричний розрахунок електричних мереж;
- аналізувати режими роботи електричних мереж;
- проектувати оптимальні варіанти електричних мереж.

4. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами представлення результатів навчання дисципліни «Електричні системи та мережі. Частина 1» є:

– екзамен, що проводиться у письмовий формі в обсязі матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни «Електричні системи та мережі. Частина 1» і в терміни, встановлені навчальним планом.

– на практичних заняттях, шляхом проведення опитування для оцінки рівня засвоєння студентом поточної теми. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю здійснюється у фронтальній, груповій, індивідуальній формах, перевірки виконання ситуативних задач тощо. Оцінка наданих відповідей здійснюється шляхом виставлення відповідних балів, які сумуються протягом семестру.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Під час семестрового контролю враховуються результати виконання практичних робіт та якості виконання індивідуального завдання відповідно до розподілу балів, які отримують студенти:

– д.ф.н.:

Пр. 1	Пр. 2	Пр. 3	Пр. 4	Пр. 5	РР	Поточний контроль	Іспит	Максимальний бал
4	4	4	4	4	20	40	60	100
2	2	2	2	2	14	24	60	84

– з.ф.н.:

Пр. 1	Пр. 2	Пр. 3	Пр. 4	Пр. 5	РР	Поточний контроль	Іспит	Максимальний бал
-	-	10	10	–	20	40	60	100
-	-	5	5	–	14	24	60	84

Примітки: 1) Пр1, Пр2 і т.д практичні роботи;

2) У числівнику максимальний бал – при своєчасному та правильному виконанні, у знаменнику – мінімальний (при правильному, але несвоечасному виконанні).

Оцінювання проводиться з урахуванням вимог «Положення про організацію освітнього процесу». Результати підсумкового контролю оцінюються за 100-бальною шкалою та чотирибальною («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Відповідність між шкалами встановлюється наступним чином:

Оцінка	
За 100-бальною шкалою	Для екзамену, курсового проекту(роботи), практики, диференційованого заліку, кваліфікаційного екзамену, випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (проекту)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно

6 Програма навчальної дисципліни

6.1. Основні теми дисципліни

Тема 1. Загальні відомості про електричні мережі та системи

Основні задачі та поняття в області передавання електричної енергії. Номінальні напруги устаткування електричних систем. Класифікація електричних мереж. Режим роботи нейтралі.

Тема 2. Конструкції ліній електропередачі

Основні відомості про конструктивні елементи повітряних та кабельних ліній електропередач.

Тема 3. Схеми заміщення ліній електропередачі

Вид схем заміщення ліній електропередачі в залежності від номінальної напруги і конструкції. Параметри схем заміщення ліній електропередачі.

Тема 4. Схеми заміщення силових трансформаторів

Схеми заміщення двообмоткових, триобмоткових трансформаторів та автотрансформаторів.

Тема 5. Втрати потужності та енергії в електричних системах

Визначення втрат потужності в лініях електропередачі. Визначення втрат потужності в силових трансформаторах і автотрансформаторах. Втрати електроенергії в елементах електричних систем. Методи визначення втрат електроенергії за допомогою графіків навантаження. Вибір перерізу проводів та жил кабелів.

Тема 6. Розрахунок режимів роботи розімкнених електричних мереж

Розрахункове навантаження вузлів електричної системи. Алгоритм визначення потужностей ділянок і напруги вузлів для розімкнених електричних мереж. Векторні діаграми напруги.

Тема 7. Розрахунок режимів роботи замкнених електричних мереж

Алгоритм визначення потужностей ділянок і напруги вузлів для замкнених електричних мереж. Точка поточкорозділу. Векторні діаграми напруги.

Тема 8. Розрахунок регулюючих пристроїв силових трансформаторів

Методи регулювання напруги у вузлах електричної системи. Алгоритм визначення відгалуження пристроїв РПН і ПБВ силових трансформаторів.

6.2 Теми практичних(семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д.ф.н.	З.ф.н.
1	Практична робота 1 (до теми 3).Складання та розрахунок схем заміщення ліній електропередачі	8	-
2	Практична робота 2 (до теми 4).Складання та розрахунок схеми заміщення силових трансформаторів	8	-
3	Практична робота 3 (до теми 6).Розрахунок режимів роботи розімкнених електричних мереж	6	3
4	Практична робота 4 (до теми 7).Розрахунок режимів роботи замкнених електричних мереж	6	3
5	Практична робота 5 (до теми 8).Розрахунок регулюючих пристроїв силових трансформаторів	4	-
	Разом	32	6

6.3 Теми лабораторних занять

Навчальним планом не передбачено.

6.4 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д.ф.н.	З.ф.н.
1	Тема 1. Загальні відомості про електричні мережі та системи	16	24
2	Тема 2. Конструкції ліній електропередачі	16	24
3	Тема 3. Схеми заміщення ліній електропередачі	12	18
4	Тема 4. Схеми заміщення силових трансформаторів	12	18
5	Тема 5. Втрати потужності та енергії в електричних системах	12	18
6	Тема 6. Розрахунок режимів роботи розімкнених електричних мереж	14	18
7	Тема 7. Розрахунок режимів роботи замкнених електричних мереж	14	20
8	Тема 8. Розрахунок регулюючих пристроїв силових трансформаторів	14	20
9	Розрахункова робота	20	38
	Разом	130	198

6.5 Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Навчальним планом передбачено виконання розрахункової роботи на тему «Розрахунок режимів роботи електричної мережі».

7. Література

7.1 Основна

1. Афонин В.В. Электрические системы и сети. Часть 1 : учебное пособие /В.В. Афонин, К.А. Набатов. – Тамбов : Изд-во ФГБОУ ВПО «ТГТУ». - 2013. – 80 с.
2. Електричні мережі та системи. Режим роботи розімкнених мереж. Навчальний посібник з дисципліни для всіх форм навчання та студентів іноземців напряму підготовки 6.050701 «Електротехніка та електротехнології»/Уклад. В.В.Кирик.-К.: НТУУ «КПІ», 2014.-130с.
3. Сегеда М.С. Електричні мережі та системи: Підручник / М.С. Сегеда.- Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка». – 2015. – 540 с
4. Кужигов С.Л. Практическое пособие по электрическим сетям и электрооборудованию./ С.Л. Кужигов. – Москва: Феникс. – 2012. – 492с.

7.2 Допоміжна

1. Правила улаштування електроустановок / Затверджено Міністерством енергетики та вугільної промисловості України 21.07.2017 – 754 с.
2. Клима И. Оптимизация энергетических систем. – М.: Высшая школа, 1991
3. Ершевич В. В. Справочник по проектированию электроэнергетических систем / В. В. Ершевич, А. Н. Зейлигер, Г. А. Илларионов, Л. Я. Рудык, Д. Л. Файбисович, Р. М. Фришберг, Л. Д. Хабачев, И. М. Шапиро. – М.: Энергоатомиздат. – 1985. – 352 с.

7.3. Методична

1. Методичні вказівки до проведення практичних занять та розрахункової роботи з дисципліни «Електричні мережі та системи. Частина 1» – у розробці.
2. Конспект лекцій з дисципліни «Електричні мережі та системи. Частина 1» – у розробці.

7.4 Інформаційні ресурси

1. <http://study.donntu.edu.ua>

ЗАТВЕРДЖЕНО